

Jagi 2013 Boazodoallošiehtadus loahppabeavdegirji

Stáhta Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta bokte ja Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi (NBR) leat čadahán Boazodoallošiehtadusa 2013/2014 šiehtadallamiid

NBR bealis leat čuovvovaččat searvan:

Šiehtadallanlávdegoddi Nils Henrik Sara (jodiheddji)
Kristina J. Eira
Inge Even Danielsen

Áššedovdit/ráđđeaddit Per John A Anti
Berit Marie Lise Eira

Stáhta bealis leat čuovvovaččat searvan:

Šiehtadallanlávdegoddi Anne Marie Glosli (jodiheddji)
Marit Myklevold
Jan Yngvar Kiel

Áššedovdit/ ráđđeaddit Helge Hansen (Boazodoallohálldahus)
Anne Merete M. Sara (Boazodoallohálldahus)
Hans Erik Børresen (Ođasmahttin-, hálldahus ja
girkodepartemeanta)
Espen Fjeldstad (Birasgáhttendepartemeanta)

Áici Nanni Mari Westerfjeld (Sámediggi)

Čállu Morten Floor

I. 2012/2013 BOAZODOALLOŠIEHTADUSA BUŠEAHTTARIEVDADUSAT

1.1 Olggušteapmi dálveguohtumiin Ruotas

Ruhtadan dihte doaibmajuid orohagaide mat leat olgguštuvvon dálveguohtumiin Ruotas 2012/2013 áigodagas, ovddiduvvo Stuoradikki 2013/2014 Boazodoallošiehtadusa meannudeami oktavuodas evttohus sirdit 1,6 miljovna ruvno kapihttalas 1147 poasta 71:s kapihttalii 1151 postii 51.

Ortnega hálddašepmái ráhkaduvvojit njuolggadusat.

1.2 Regulerenvuorkkát

2010 čavčča sohpe bealálaččat ásahtit gaskaboddosaš regulerenortnega njukčamánu 31.b.2011 rádjái. Ovttaoavilvuoda duogážiin lei láchčit dili dasa ahte boazodoallit besse njuovvat ja nu hehttet ahte ollu boazodoallobearrašat gárte váttis ekonomalaš dillái. Regulerenáigodaga loahpageahčen gávdnui vuorkkáin 513 tonna bohccobiergu.

Kápihttal 115, poastta 51 bokte "Boazodoalu ovdánahttininfoanda" lea várrejuvvon 19,3 milj. ruvno regulerenvuorkkáid čuovvoleapmái ja heaittiheapmái.

Vuorká guorranii ođđajagimánus. Nortura gaskaboddosaš rehketoallogut čájehit goluid mat dahket 16,5 miljovna ruvno . Loahppajuolludeapmi dál lea dál 2,8 miljovna ruvno. Šiehtadanbealit bidjet vuodđun ahte reastasubmi lea doarvái ruhtadit Nortura loahpparehkega.

1.3 Unnit golaheami 2012 geavaheapmi

Ruhtadan dihte doaimmaid mat mielddisbuktet eambo njuovvamiid ja bohccobierggu vuovdima, ovddiduvvo Stuoradikki Boazodoallošiehtadusa 2013/2014 meannudeamis sirdit 12,0 milj. ruvno kapihttalas 1151 poasta 75 kapihttalii 1151 poastta 5.1. Eaktun ovddidit sirdima eará postii lea ahte 2012 unnit golaheapmi dohkkehuvvo sirdot jahká 2013.

Šiehtadusbealit leat ovttaoavilvis geavahit unnit golaheami dákkár doaimmaide:

- Bohccobiergui ásahtit našunála klassifiserenvuogádaga.
- Ásahtit raporterenvuogádaga mii sihkkarastá dađistaga raporterema njuovahat- ja viidáset reidenfitnodagain.
- Nannet bohccobierggu márkanlávdegotti plánejuvvon ánggirdemiid 2013 čavčča.
- Infrastruktuvrra doaimmat mat láchčēt dili dasa ahte eanet bohccot njuovvojit.

1.3.1 Našunála klassifiserenvuogádaga ásaheapmi bohccobiergui

Šiehtadusbealit leat ovttaoavilvis ásahtit našunála klassifiserenvuogádaga bohccobiergui.

Šiehtadallanbealit leat ovttaoavilvis ahte ásahuvvo bargujoavku mas leat mielde NBR, Boazodoallohálddahusa, PRL ja Anemalia ovddasteaddjit, mii oážžu bargun ráhkadit evttohusa našunála klassifiserenvuogádahkii bohccobierggu váste. NBR jođiha bargujoavkku.

Boazodoallosuorggi ulbmila ja njuovahatstruktuvrra vuodul, oidnet šiehtadallanbealit deháleamosin ahte vuogádat galgá šaddat nu álki ja doaibmin go vejolaš, unnimus lági doaibmagoluiguin. Konkrehtat galgá bargujoavku bidjat vuodđun dálá Europ vuogádaga. Galget árvvoštallot oktasaš rutiinnat njuvvon gorudiid vihkkemiidda.

Dasa lassin galgá evttohus siskkildit evttohusa ortnega hálddašeapmái, dás maiddáí oahpahusa ja dárkkisteami, ja ortnega ruhtadeami. Sertifiserema atnui váldin bohccobierggu klassifiseremii galgá maiddáí árvvoštallojuvvot.

Šiehtadallanbeliid mielas lea dehálaš oazžut našunála vuogádaga ásaheami sadjái njuovvanáigodahkii 2013/2014, ja bargujoavku galgá sáddet iežas raportta šiehtadallanbeliide miessemánu gaskamuddui vai šiehtadallanbealit sáhttet árvvoštallat evttohusaid miessemánu/geassemánu 2013 njuolggadusčoahkkima oktavuodas.

Várrejuvvo gitta 2,0 milj. ru. bohccobierggu našunála klassifiserenvuogádaga ásaheapmái ja atnui váldimii. Vejolaš unnit geavaheapmi biddjojuvvo BOF stivrra geavaheami hálđui.

1.3.2 Raportterenvuogádaga ásaheapmi mii sihkkarastá dađistaga raportterema njuovahat- ja reidenfitnodagain

Šiehtadanbealit leat ovttaoaivilis ahte njuovahagaid ja reidenfitnodagaid dálá raportteren ii leat dohkálaš. Rievttes raportteren lea mearrideaddji vuodđun Márkanlávdegotti bargui. Lassin addá váilevaš raportteren hástalusaid go guoská doarjjaohcamiid meannudeapmái ja ollislaš rehketdoalu ráhkadeapmái ja resursarehketdollui.

Šiehtadallanbealit leat ovttaoaivilis ahte ásahuvvo bargujoavku mas leat mielde Boazodoallohállddahuš, NBR, SLF ja PRL dan váste ahte ráhkadit odđa Web-vuđot raportterenvuogádaga. Boazodoallohállddahuš galgá jođihit bargujoavkku.

Šiehtadallanbeliide lea dehálaš oazžut odđa doaibmi raportterenvuogádaga sadjái 2013/2014 njuovvanáigodahkii, ja ahte bargujoavku galgá sáddet iežas raportta šiehtadallanbeliide Miessemánu gaskamuddui, nu ahte bealit sáhttet árvvoštallat evttohusaid njuolggadusčoahkkima oktavuodas 2013 miessemánu/geassemánu.

Várrejuvvo gitta 2,0 milj. ru. odđa raportterenvuogádaga ráhkadeapmái ja atnui váldimii. Vejolaš unnit golaheapmi galgá biddjot BOF stivrra geavaheami hálđui.

1.3.3 Márkanlávdegotti 2013 čavčča ánggirdemiid nannen

Dusten dihte vurdojuvvon eanet njuovvamiid 2013 čavčča, leat šiehtadallanbealit ovttaoaivilis láchit dili dasa ahte nannet Márkanlávdegotti ánggirdemiid 500. 000 ruvnnuin.

1.3.4 Infrastruktuvra doaimmat mat láchet dili dasa ahte eanet bohccot njuovvojit

Šiehtadallanbealit leat ovttaoaivilis, ahte mángga orohagas lea dárbu ođasmahttit infrastruktuvrra boazonjuovvamiid dáfus, go vuodđun bidjá ahte lea dárbu dasa ahte eanet bohccot njuovvojit.

Šiehtadallanbealit leat ovttaoaivilis ahte báikkálaš Boazodoallohállddahuš ovttaš

NBR báikkálaš servviiguin čađahit proseassa kárten dihte investerendárbuid mat gullet iešguhtet guovllu infrastruktuivrii. Lassin vel čađahit vuoruheami dárbbuin mat gávdnojit. Kárten galgá buktit bohtosa mii sáddejuvvo Boazodoallohálddahussii Álttás. Sáddejuvvon raportta vuodul dahká BOF stivra vuoruheami das makkár guovlluidda ja orohagaid galgá vuoruhit. Dát vuoruheapmi oktan 2012 gida rájes strategalaš plánain galgá biddjot vuodđun orohagaid ohcamiid meannudeapmái.

Šiehtadallanbealit eaktudit ahte BOF stivrras leat dárbbášlaš raporttat gárvásat miessemánu 1.b. rádjái nu ahte lea vejolaš meannudit doarjjaohcamiid infrastruktuivrra doaimmaide juo 2013 gida.

Várrejuvvo 7,5 miljovna ru. boazodoalu infrastruktuivra doaimmaide.

2. BOAZODOALLOŠIEHTADUS ÁIGODAHKII 2013/2014

Bealit leat soahpan 2013/2014 boazodoallošiehtadusa mii gusto áigodahkii suoidnemánu 1.b.2013 rájes geassemánu 30.b.rádjái 2014. Šiehtadusteaksta lea guorahallojuvvon ja vuolláičallojuvvon.

Šiehtadallanbealit leat ovttaoavilis go gusto dáidda poasttaide ja ortnegiidda :

2.1 Poasta 51: Boazodoalu ovdánahttininfoanda (BOF)

2.1.1 Nissonolbmuid guoski doaimmabijut

NBR lea ráhkadeame strategiija dásseárvui boazodoalus. Šiehtadusbealit leat ovttaoavilis ahte strategiija galgá vuđolaš meannudeami oážžut Boazodoallošiehtadusa 2014/2015 šiehtadallamiid oktavuodas.

NBR strategalaš bargu vuodul, leat šiehtadusbealit ovttaoavilis ahte eai čađahuvovu stuorát rievdadusat 2013/2014 boazodoallošiehtadusas nissonolbmuid guoski doaimmaid dáfus.

Boazodoallohálddahus mudde doaimmi njuolggadusaid nissonolbmuid guoski doaimmaid ruđaid geavaheapmái vai sihkkarastá sihke eanet geavaheami ja eambo mihttoguvllot geavaheami ruđain. BOF-stivra galgá meannudit muddejuvvon njuolggadusaid.

2.1.2 Dutkan ja ovdánahttin

Šiehtadanbealit leat soahpan ahte eai várrejuvvo sierra ruđat dutkamii ja bagadallamii 2013:s. i 2013. Eaktuduvvo ahte BOF-stivra farggamusat čielggada dán jagáš juolludeami.

2.1.3 Sámedikki doarjjaortnegat ealáhusovddideapmái/STN

Juolludeapmi BOF:s Sámedikki ealáhusovddideami doarjjaortnegiidda (STN) galgá geavahuvvot doarjut lotnolasealáhusaid gos boazodoallu lea oassin. Ulbmil sirdimiin lea buoridit duohta árvoháhkama boazoealáhusa oktavuodas.

2.1.4 Riidoeastadeaddji doaimmabijut

Šiehtadusbealit čujuhit ahte riidoeastadeaddji doaibmabijuid váldoulbmil lea unnidit riidduid boazodoalu ja eará eanandoalu gaskkas, ja deattuha ahte lea dehálaš ahte Innovašuvdna Norga čadaha vuđolaš kvalitehtasihkkarastima ja vuoruheami ortnega ulbmila vuodul ohcamiin mat bohtet sisa. Šiehtadusbealit bidjet vuodđun ahte boahttevaš eanandoallobohtosa šiehtadallama šiehtadanbealit sirdet innovašuvdna Norgii 1,45 milj. ru. Vástideaddji juolludeami boahtte eanandoallošiehtadusas.

2.1.5 Boazoprográmma

Šiehtadallanbealit leat Boazodoallošiehtadusa 2012/2013 šiehtadallamiid oktavuodas, soahpan ahte dálá ÁHP- boazu heaittihuvvo ja ásahuvvo ođđa boazodoalloprográmma mii vástida Báikkálaš borramušprográmmii. Ođđa prográmma namma lea Boazoprográmma. Boazoprográmma galgá erenoamážit sihkkarastit váldime vára ÁHP-boazu kundariid hástalusain. Seammás galgá mátkeealáhusvuđot ealáhusovdánahttin boazodoalus, ja ovttasbargodoaibmabijut boazodoalu ja reidenfitnodagaid gaskkas leat mielde prográmmas.

Šiehtadallanbealit leat ovttaoavilis joatkit prográmma dálá hámis. Dát mearkkaša prográmma ulbmiliin, stivreimiin ja hálddašemiin.

Dan vuodul go stuora oassi juolludeamis Boazoprográmmii lea fitnodagaid váste doarjja, de šiehtadallanbealit leat ovttaoavilis ahte ásahuvvo váidinorgána Boazoprográmma geavaheddjiide mii lea seammalágan go mii ÁHP-boazu geavaheddjiin lei.

2.1.6 Fágareiveortnet

Šiehtadallanbealit leat soahpan ahte fágareiveortnet lea dehálaš ortnet. Dattege leat bealit ain dan oavilis ahte ortnet berre váldojuvvot eret boazodoallošiehtadusas go ođđa ruhtadeapmi lea ásahuvvon. Šiehtadusbealit eaktudit ahte Oahpahuskantuvra galgá bargat aktiivvalaččat dán ulbmila ektui.

Oassin das ahte nanneme nissonolbmuid saji boazodoalus, de oahpahuskantuvra galgá joatkit vuoruheame nissonolbmuid boahttevaš oahpahalliid ja instruktivruid gaskkas. Dasa lassin deattuhit šiehtadallanbealit ahte galgá sihkkarastit geográfalaš juogu oahpahalliin.

2.1.7 Márkandoaimmat

Šiehtadallanbealit leat ovttaoavilis ahte Márkanlávdegotti váldobargu lea sihkkarastit norgga bohccobirgui positiiva fuomášumi ja loahppageavaheaddjái addit oastinmiela. Dasa lassin galgá Márkanlávdegoddi váldit badjelassas márkangulelaš áššečuolmmaid gaskkusteamii eará aktevrraide. Márkanlávdegoddi galgá ain geavahit moniid ja bierggu diehtujuohkinkantuvrra (OEK) váste strategalaš ovttasbargoguoibmin válljejuvvon márkandoaimmaid čadaheapmái.

Šiehtadallanbealit deattuhit ahte ovddasguvlui eai sáhte aktevrrat vuordit ahte dušše boazodoallošiehtadusa ruđat galget generalaš márkanfievrrideapmái. Dan vuodul ahte ii leat vuovdindivat bohccobierggus, de fitnodagat ieža fertejit bidjat ruđa mearkaneutrála márkanfievrrideapmái. Danin lea dárbbalaš ahte Márkanlávdegottis lea gulahallan bohccobiergosurggiin vejolaš addosiid birra. Earret mearkaneutrála márkanfievrrideami deattuhit šiehtadallanbealit ahte lea dehálaš ahte iešguhtetge fitnodat váldá stuorát ovddasvástádusa bajidit iežas márkangelbbolašvuoda ja márkanfievrrideami iežas buktagiin.

Šiehtadallanbeliid mielas lea dehálaš ahte Márkanlávdegoddi ovttasbargá lahka Boazoprográmmain, ja ahte sii maiddái boahtte šiehtadusáigodagas láchčēt dili oktasaš seminárii vástideaddjin seminára mii lei Álttás ođđajagimánu 10.b.2012:s.

Márkanlávdegoddi lea ráhkadan giehtagirjji Norgga bohccobiergomárkana birra. Šiehtadallanbealit oidnet ahte Márkangiehtagirji sáhtta mielddisbuktit váldoladdasis barggaheami ja didolašvuoda nu ahte boazodollui huksejuvvo posiitiivlaš beaggin, ja ásaha stuorát fuomášumi dasa man mávssolaš lea buvttadit ja lágidit bierggu mas lea buorre kvalitehta. Márkanlávdegoddi lea, giehtagirjji atnui váldimis, leamašan aktiivvalaš vuosttaš muttus. Viidáset galgá NBR mearridit plána viidáset atnui váldin prosessii iežas organisašuvnnas ja iežas miellahtuid gaskkas.

Šiehtadallanbealit dorjot doaibmaplána mii lea evttohuuvon 2013 várás.

Márkanlávdegottis lea leamašan eanet doaibma go álggos vurdojuvvui. Dát lea leamašan dárbblaš posišuvna vuodul mii bohccobierggus lea márkanis. Sihke miellahtuin ja čállingottis lea leamašan eanet doaibma. Ain gáibiduvvo alla doaibmadássi Márkanlávdegotti miellahtuin ja čállingottis. Šiehtadallanbealit leat danin ovttaoivilis ahte Márkanlávdegoddi oažžu vejolašvuoda eará atnui geavahit gitta 100.000 ruvno 2013 bušeahtas buhttet liige bargonoadi ja eanet mátkkoštallamiid. Dasa lassin sáhtta vel 100 000 ruvno lassin eará atnui geavahit vai láchčá dili dasa ahte čállingoddi oažžu buoremus vejolašvuoda čuovvolit daid barguid maid lávdegoddi mearrida čađahit.

Márkanlávdegotti miellahtuid doaibmanáigi biddjo bistit geassemánu 30.b.2013 rádjái. Eaktuduvvo ahte ođđa lávdegoddi nammaduvvo buori áiggis ovdal go dálá lávdegoddi doaibmanáigi nohká.

2.1.8 Bohccuid suvdin:

Stáhta galgá ain Boazodoallohálddaha bokte hálddašit bohccuid suvdima. Golut gokčojuvvojit Boazodoallošiehtadusa bokte.

2.1.9 Oahppan- ja fuolahusvuđot bálvalusat

Šiehtadanbealit šadde ovttaoivilis Boazodoallošiehtadusa 2012/2013 šiehtadallamiid oktavuodas ásahit sierra ortnega oahppan- ja fuolahusvuđot bálvalusaide boazodoalus. Ortnege ovddideapmái várrejuvvui 350.000 ru.

Bargojoavku lea evttohan ásahit pilohtaproševtta ovddidan ja geahččalan dihte oahppan- ja fuolahusvuđot bálvalusaid boazodoalus. Evttohuuvvo ahte pilohtaproševtta ruhtaduvvo dainna 350.000 ru. mii 2012/2013 Boazodoallošiehtadusas várrejuvvui.

Šiehtadallanbealit dorjot bargojoavkku evttohusa ahte álggahit pilohtaproševtta 350 000 ruvdnosaš gollorámma siskkobeaalde, ja ahte bargojoavku oažžu ovddasvástádusa pilohtaproševttaid ásaheapmái ja čuovvoleapmái. Pilohtaproševttat galget loahpahuvvon gárvvēs raporttain golggotmánu 1.b.2013 rádjái.

2.1.10 Protect Sapmi

Šiehtadallanbealit dihtet ahte Ráđđehus fargga áigu ovdanbidjat ođđa minerálastrategiija. Dán vuodul leat šiehtadallanbealit ovttaoaivilis vuordit vejolaš liigudeami vuodđudussii Protect Sápmi njuolggadusčoahkkima oktavuodas 2013 miessemánus/geassemánus.

2.1.11 Boazologu heiveheapmi

Šiehtadallanbealit leat ovttaoaivilis ahte beare alla boazolohku lea váttisvuolta muhtun orohagaide Finnmárkkus, ahte boazologu geahpideapmi lea dárbbaslaš olahan dihte mihttomeriid ahte oázžu guoddilis boazodoalu.

Šiehtadallan bealit oidnet dehálažžan ahte sii geat háliidit heaittihit iežaset boazodoalu ožžot dieđuid dálá váikkuhangaskaomiid birra.

Dan oktavuodas čujuhit šiehtadallanbealit bargojoavkku raportii, mii lea guorahallan váikkuhusaid alimus boazologu mearrádusaid čuovvoleami oktavuodas, mii geigejuvvui 2012 skábmamánus.

Joavkku mandáhta lei ráddjejuvvon árvvoštallat dálá doaimmaid ja váikkuhangaskaomiid boazodolliid ektui geat háliidit guođdit dahje árvvoštallet guođdit ealáhusa.

Bargojoavkkus lea konklusuvnnain okta ahte dál gávdnojit váikkuhangaskaoamit maid sáhtta geavahit dán jovkui, muhto ahte dat fertejit válđojuvvot atnui ja heivehuvvot ulbmiljovkui.

Šiehtadallanbealit háliidit deattuhit ahte lea dárbu dáid váikkuhangaskaomiid geavahit aktiivvalaččat, ja ávžžuha ahte dakkár bargu farggamusat biddjojuvvo johtui. Šiehtadallanbealit oidnet dárbbu dán barggu oktavuodas ásahit referánsajoavkku, ja ahte das leat mielde NBR, Boazodoallohálddaha, Sámedikki ja EBD ovddasteaddjit fárus.

EBD áigu farggamusat dahkat álgaga čoahkkimii gaskal AD, EBD, Boazodoallohálddaha ja NBR divaštallat barggu viidáset ovdáneami ja láchima birra.

Boahhte njuolggadusčoahkkimis mitaluvvo mot stáhtusa lea dán barggu dáfus.

2.2 Poasta 75: Goluidunnideaddji doarjagat ja njuolggodoarjagat

2.2.1 Obbalaš doarjjaeavttut siidaosiide ja boazoservviide

Movttiidahttin dihte ahte boazologu eanasmuddui eaiggáduššá mánnábearaš, de šiehtadallanbealit leat ovttaoaivilis ahte čadahuvvo oanádus goluidunnideaddji doarjagiin ja njuolggodoarjagiin dalle go siidaosi eaiggáda ja su náittosguoimmi ja bearraša njuolga bajás-dahje vulos guvlui linjás, ja siidaosi eaiggáda giđaealu boazolohku lea vuollel 85 proseantta.

Šiehtadallanbealit dihtet ahte NBR áigu divaštallat mánnábearraša doahpaga 2013 riikačoahkkimis. Dan vuodul sáhtta maidái ráddjen šaddat fáddán Boazodoallošiehtadusa 2014/2015 šiehtadallamiin.

3. DOAIBMABIJUT RADIOAKTIIVA NUOSKKIDEMIID GEAŽIL

- a) Kápihttalis 1 147 lea várrejuvvon 2,5 miljovna ru. ruhtadit radioaktiivvalaš bohccobierggu goluid 2013:s.
- b) Radioaktivitehtadoaimmaid váste njuolggadusat njuovvanáigodahkii 2013/2014 mearriduvvojit seamma bargovuogi mielde go njuolggadusat boazodoallošiehtadusa mielde.

Oslo guovvamánu 20.b. 2013

Nils Henrik Sara

Anne Marie Glosli